

קורס: תורת ההוראה (79-111-03) וסדנא לאימוני הוראה (79-110-03)

סוג הקורס: שיעור וסדנא

היקף שעות: 4 ש"ש

מסטר: ב'

שנת לימודים: תשע"ז

מרצה: ד"ר עטרה איזקסון

isaacsa@biu.ac.il

מועד: ס"ב יום ב' 10-14 (בניין 1005 חדר 109)

שעת קבלה: ס"א: יום ב' 40:14-40:13, ס"ב: יום ב' או ד' 40:16-40:15 (בתיאום מראש)

א. מטרת הקורס:

הקורס מיועד לסטודנטים מתחומי התמחות שונים במסלול תעודת הוראה (שנה א' חובה) וערוך בזיקה למגוון מקצועות ההתמחות של הסטודנטים. הקורס מציג את מקצוע ההוראה כערך, זכות ושליחות, ומדגיש שיטות הוראה קונסטרוקטיביסטיות. הסטודנטים יכירו מושגי יסוד בחינוך ובהוראה; יתנסו בשיטות הוראה / למידה עדכניות, יתכננו יפתחו ויכתבו מערכי שיעור ויכירו שיטות לטיפול אקלים כיתה לימודי וחינוכי. בין הנושאים הנלמדים: קשרי גומלין בין מורים לתלמידים, שינויים בתפיסת ההוראה / למידה. שונות כמשאב: אינטליגנציה רב-ממדית, סגנונות למידה, הוראה בכיתה הטרוגנית, למידה בקבוצות קטנות, למידה משמעותית, לימוד באמצעות גילוי וחקר, חלופות בהערכת הישגים, הכנת מערך שיעורי בתהליך מונחה הכולל תכנון, משוב ורפלקציה.

ב. תוכן הקורס:

הקורס בנוי מ-12 מפגשים בני 4 ש' כל אחד. בכל מפגש מוקדשות שעתיים להרצאה ב"תורת ההוראה" ושעתיים ל"סדנא לאימוני הוראה". בשיעורי הסדנא יתנסו הסטודנטים (3-4 מדי שיעור) בהוראת עמיתים לסירוגין כל אחד בתחום הדעת שלו, תוך הפקת משוב עצמי ומשוב עמיתים.

מועדי המפגשים ס"ב תשע"ז:

20.3.17, 27.3, 3.4, 24.4, 8.5, 15.5, 22.5, 29.5, 5.6, 12.6, 19.6, 26.6.17 [סה"כ 12]

מהלך השיעורים - תכנית הוראה מפורטת:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאת חובה עפ"י הרשימה הביבליוגרפית
1-2	הכרות, הצגת הסילבוס, חלוקת מטלות דוגמא למערך שיעור ומצגת רצויים מטרות החינוך וההוראה (מושגי יסוד בחינוך ובהוראה) מהו חינוך? תוצאות מדידת הישגים 'חינוך של מונה לזיה': הוראה ברמת ידע / יצירתית – פיתוח חשיבה	

3-4	מבנה השיעור ניתוח מערך שיעור מובנה מאפייני שיעור טוב שיטות הוראה (לידור, מזור, פרויקט זירו) דוגמאות לגיוון ויצירתיות מערך שיעור בנושא לאומיות "המקום הנכון" / ק. רובינסון	פריט 5
5	תרגול בשיטת מאזור הגדרת מטרות (כוללניות, ייעודיות, התנהגותיות) שיטות הוראה-למידה (הבאור, החקר, ההדגמה ועוד). גיון דיואי אסטרטגיות הוראה-למידה (פרונטלית, שיתופית, יחידנית)	(2) (3)
6-7	ניתוח מערך שיעור כיצד מגישים דוח צפייה? הטקסונומיה של בלום	
8-9	סיכום הטקסונומיה של בלום מבנה מערכת החינוך וביה"ס שפת גוף בהוראה	(4)
10	ששת כובעי החשיבה דה בוו מערך שיעור במורשת --- רעיונות יצירתיים ועריכה?	
11-12	למידה/ הוראה קונסטרוקטיביסטית חלוקה לתחומי דעת ונושאי חקר, דיון והצגה לפני עמיתים	(1)
13	שיעור בשיטה הקונסטרוק' עפ"י נושא אחד מסתעף	
14	סיכום	

ג. חובות הקורסים ומרכיבי הציון הסופי:

- דרישות קדם:** אין

תורת ההוראה: נוכחות פעילה בקורס כתנאי לגשת לבחינה, מטלות בקבוצות [פרויקט חקר לקראת סוף הקורס] משיעור לשיעור, יותר מ- 3 חיסורים משך הקורס לא ניתן לגשת למבחן.

מבחן (100%) ניתוח סיטואציות עפ"י הנלמד בקורס (כולל בסדנה) + חומר קריאת חובה כמפורט ברשימה הביבליוגרפית המצ"ב
- סדנה לאימוני הוראה:**

 - הגשת מערך שיעור מפורט לאישור מראש עד 5 ימים לפני השיעור (40%)
 - הוראת עמיתים כולל הערכה עצמית (40%)
 - הגשת דו"ח סיור לימודי-צפייה חיצונית בשיעור (20%). הדו"ח צ"ל מודפס וכתוב עפ"י הפורמט הדרוש הנלמד בקורס [רצוי פונט 12], מפורט ברמת התכנים והתובנות [כולל דוגמאות / תרשימים / תרגילים וכד'], יוגש בשיעור האחרון של הסמסטר.

4) יינתן בונוס לסטודנטים פעילים משך הקורס

- ציון עובר 66

ד. ביבליוגרפיה: חומר מחייב למבחן: - הפריטים המודגשים וממוספרים הם לקריאת חובה

- 1) ברוקס, ז' וברוקס, מ' (1997). לקראת כחה קונסטרוקטיביסטית. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט, המינהל הפדגוגי, האגף לתכניות לימודים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה. קריאת חובה: עמ' 17, 29-30, 101-117
- גולמן, ד' (1995, תרגום 1997, עמוס כרמל). אינטליגנציה רגשית. מטר. עמ' 7 – 26; 47 – 60; 131 – 146.
- גרדנר, ה' (1996). אינטליגנציות מרובות: התיאוריה הלכה למעשה. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה. עמ' 3-64, 12-36.
- 2) גרנט ו' ומקטאי ג' (2013). הבנה בכוונה: תכנון שיעורים עתידי הבנה. תרגום: י. פרקש. ירושלים: מכון ברנקו וייס. ק. חובה: עמ' 24-33, 39 פרק 4: 105-131
- דה-בוננו, א' (1993). למד את ילדך לחשוב.
- דה בוננו, א' (1985, נדפס בישראל 1996). ששת כובעי חשיבה. הוצאת כינרת.
- הופמן, ע' ושנל, י' (עורכים) (2002). ערכים ומטרות בתכניות הלימודים בישראל. אבן יהודה: רכס. רשות: אלפרט, ברכה. מושגים ורעיונות בתכניות לימודים כטקסטים מובילים עמ' 9-25.
- הטי, ג' (2012). למידה נראית למורים. מאנגלית: א. צוקרמן. ת"א: ידיעות אחרונות, קרן טראמפ ומכון ברנקו וייס. רשות: 106-202
- הרפז, י' (תשנ"ח). חינוך לחשיבה ביקורתית. ירושלים: הוצאת מגנס, האוניברסיטה העברית.
- הרפז, י' (1999). "לקראת בית ספר חושב הוראה ולמידה בקהילות חשיבה". חינוך החשיבה, מס' 18, עמ' 6-31
- הרפז, י' (2000). "לקראת הוראה ולמידה בקהילות חשיבה". הוראה ולמידה בקהילות חשיבה – בדרך לבית ספר חושב. מכון ברנקו וייס ומשרד החינוך.
- הרפז, י' (1997). לקראת 'בית-ספר חושב. בתוך" א' פלדי (עורך). החינוך במבחן הזמן. ת"א, עמ' 85-76.
- הרץ לזרוביץ, ר', פוקס, א' (1987). למידה שיתופית בכיתה. הוצאת אח. רשות: עמ' 30-33, 42-45
- הרץ-לזרוביץ, ר' (תשס"ב). "פדגוגיות ביקורתיות וחדשניות ומקומן בביה"ס הישראלי בשנות האלפיים". עיונים בחינוך, כרך 5, מס. 1, אוניברסיטת חיפה, הפקולטה לחינוך. עמ' 109-105
- הרץ-לזרוביץ, ר' פוקס, א. (1992). עיצוב מדיניות שינוי בבית הספר: מוקדים בתהליך עבודתו של המנהל. ירושלים: משרד החינוך והתרבות, ואוניברסיטת חיפה.
- האוניברסיטה הפתוחה (תשל"ח). תכנון, פיתוח ויישום תכניות לימודים. תל-אביב: המחבר. יח' 2, 16-27, יח' 8 עמ' 1-32
- וונרייט, ג' (1988). שפת הגוף. תל-אביב: אור עם.

- זוהר, ע' (1996). ללמוד לחשוב וללמוד לחשוב. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה. עמ' 24-50
- זהר-ארן, ע' (2003). ידע פדגוגי של מורים בהוראת מיומנויות חשיבה גבוהות. מגמות, 42(1), 3-28.
- חטיבה, נ' (2003). תהליכי הוראה בכיתה. תל אביב: ההוצאה האקדמית לפיתוח סגל הוראה. עמ' 223-232
- יוגב, א' (2001). גישות לחינוך ערכי בחברה פלורליסטית. בתוך י' עירם, ש' שקולניקוב, י' כהן וא' שכטר (עורכים), צמתים: ערכים וחינוך בחברה הישראלית. עמ' 355-379. ירושלים: משרד החינוך.
- יעוז, ח' (2002). תפיסות ערכיות והשתקפותן בתוכניות הלימודים להוראת הספרות בחטיבה העליונה לקראת שנות האלפיים. בתוך נ' מסלובטי וי' ועירם (עורכים), חינוך לערכים בהקשרים הוראתיים מגוונים (עמ' 319-335). תל-אביב: רמות.
- יחזקאל, י' (1995). שיטות הוראה חלופיות בהכשרת מורים. תל-אביב: מכון מופת.
- לביא, צ' (2000). היתכן חינוך בעידן הפוסטמודרניזם? תל-אביב: ספריית פועלים. פרק ג': "מה בין הוראה לחינוך?"
- לם, צ' (1985). ההוראה - ניסיון של הגדרה. בתוך צ' לם (עורך), בית ספר וחינוך. ירושלים: האוניברסיטה העברית.
- מטיאש, י' וצבר-בן יהושע, נ' (2004). רפורמות בתכנון לימודים בחינוך הממלכתי והמאבק על הזהות. מגמות, 43(1), 84-108.
- מטיאש, י' (2010). לקראת תכנית ליבה דמוקרטית-פלורליסטית. הד החינוך, פד (4), 53-50.
- מליץ, ע' ומליץ, צ' (1993). אסטרטגיות למידה: תיאוריה ומעשה. באר שבע: המכון לשיפור הישגים לימודיים.
- מלמד, י' (1990). קווים לבניית מערך שיעור. מים מדליו, עמ' 110-118
- משרד החינוך (1994). מניעת אלימות: הצעה לתכנית בית ספרית. ירושלים: המחבר.
- ניל, א.ס. (1977). סמרהיל: גישה רדיקלית לגידול ילדים. ירושלים: דפוס שם.
- סילברט, י' (2003). גם שליחות, גם מקצוע. פנים, 24, 50-58.
- (3) פאסי, ס' (2015). לומדים מפינלנד: תובנות ממערכת חינוך מוצלחת. תרגום: ת. אילון-אורטל, ת"א: מכון מופ"ת והקיבוץ המאוחד. ק. חובה פרק 3: עמ' 113-147
- פיאזיה, ז' (1972). תפיסת העולם של הילד. ספריית פועלים.
- פרקינס, ד' (1998). לקראת בית-ספר חכם: מאימון הזיכרון לחינוך החשיבה. תרגום: א. צוקרמן, ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה. עמ' 52-58
- צבר-בן יהושע, נ', דושניק, ל' וביאליק, ג' (2007). מי אני שאחליט על גורלם? ירושלים: מאגנס. התייחסות לש.ב.: 41-43, היחיד והכתה: 47-52, מעורבות הורים: 91-94
- קניאל ש' (2006). חינוך לחשיבה: חינוך קוגניטיבי לשליטה על התודעה. אוניברסיטת ת"א, הוצאת רמות. עמ' 25-29, 51-55, 96-109, 130-136, 143-154

- (4) קניאל, ש' (2006). **ספר האסטרטגיות ללמידה: ללמוד איך ללמוד**. תל-אביב: מט"ח. ק. **חובה ניהול זמן: עמ' 77-80, אסטרטגיות להבנת הנקרא: עמ' 124-136**

קרומהולץ, נ' (2000) תיאורית למידה ופילוסופיה חינוכית ויישומה בסביבת "מדיה+". "מרכז אידאה", אוניברסיטת ת"א.

קרמר חיון, ל' (1990). שיקולי דעת בהוראה. תל-אביב: צ'ריקובר.

- (5) רובינסון, ק', (2011). **המקום הנכון. למה חשוב לעשות את מה שאוהבים**. מאנגלית: ש. פרמינגר. כתר. **חובה: עמ' 254-271**

רובינסון, ק' (2016). **בתי ספר יצירתיים: המהפכה שצומחת מלמטה ומשנה את החינוך**. מאנגלית: נעה בן פורת, ירושלים: כתר.

רוסו, א' (2000). **מגמות חדשות בהוראה- למידה תכנים, מורים ולומדים**.

שחר, ח' (1994). **למידה שיתופית בכתה הטרוגנית**. בתוך: י' ריץ' ור' בן-ארי (עורכים). **שיטות הוראה בכתה הטרוגנית**. רכס, עמ' 185-157.

שרן, ש' ושרן, י' (1975). **הוראה בקבוצות קטנות**. תל-אביב: הוצאת שוקן. עמ' 72-81, 46-53, 18-25.